

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر

بررسی میزان حضور بیمه‌های اجتماعی در روستاها و علل کندی روند گسترش بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر با تأکید بر نقش کارگزاری‌ها

مطالعه موردی:

روستای سیرک از توابع دهستان طاقانک، بخش مرکزی شهرستان شهرکرد

تهیه‌کننده

مدیریت صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر

استان چهارمحال و بختیاری، شهریور ۱۴۰۰

صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر

**بررسی میزان حضور بیمه‌های اجتماعی در روستاها و علل کندی روند گسترش بیمه اجتماعی
کشاورزان، روستاییان و عشایر با تأکید بر نقش کارگزاری‌ها**

تهیه‌کننده: مدیریت صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر استان چهارمحال و بختیاری

صفحه آرا: هاجر حسن‌زاده

چاپ نخست: ۱۴۰۰

فهرست

عنوان □	صفحه □
چکیده	۹
مقدمه	۱۱
بیان مسئله	۱۲
ضرورت و اهمیت پژوهش	۱۳
پیشینه تحقیق	۱۴
اهداف	۱۶
گزیده اطلاعات روستای سیرک	۱۷
جامعه آماری و روش پژوهش	۱۹
یافته‌های پژوهش	۱۹
تجزیه و تحلیل	۲۷
بررسی اهداف پژوهش	۳۰
بحث و نتیجه‌گیری	۳۴
محدودیت‌های تحقیق	۳۵
پیشنهاد‌های برگرفته از یافته‌های پژوهش	۳۶
منابع	۳۷

فهرست جداول

- جدول ۱: توزیع جمعیت روستا به تفکیک جنسیت..... ۱۹
- جدول ۲: توزیع سرپرستان خانوار به تفکیک جنسیت..... ۲۰
- جدول ۳: توزیع افراد خانوار بر حسب پوشش بیمه..... ۲۱
- جدول ۴: میانگین سن افراد به تفکیک وضعیت پوشش بیمه و بستگی به سرپرست خانوار..... ۲۲
- جدول ۵: توزیع فراوانی افراد ۵۰-۱۸ سال از نظر پوشش بیمه‌ای..... ۲۲
- جدول ۶: درصد فراوانی بر اساس نوع پوشش بیمه‌ای..... ۲۳
- جدول ۷: میانگین سابقه بیمه بر اساس نوع بیمه..... ۲۴
- جدول ۸: متوسط حق بیمه ماهیانه بر اساس نوع بیمه..... ۲۴
- جدول ۹: تعداد افراد بیمه‌شده بر اساس نوع شغل..... ۲۵
- جدول ۱۰: رضایت‌مندی افراد تحت پوشش صندوق بیمه تأمین اجتماعی..... ۲۶
- جدول ۱۱: درصد بیمه‌شدگان صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر به تفکیک فعال و غیرفعال
منفصل بر اساس نوع شغل..... ۲۷

فهرست نمودارها

- نمودار ۱. درصد توزیع جمعیت روستا به تفکیک جنسیت..... ۲۰
- نمودار ۲. درصد توزیع سرپرستان خانوار به تفکیک جنسیت..... ۲۰
- نمودار ۳. درصد توزیع افراد خانوار بر حسب پوشش بیمه..... ۲۱
- نمودار ۴. میانگین سن افراد به تفکیک وضعیت پوشش بیمه و بستگی به سرپرست خانوار..... ۲۲
- نمودار ۵. توزیع فراوانی افراد ۵۰-۱۸ سال از نظر پوشش بیمه..... ۲۳
- نمودار ۶. توزیع فراوانی بر اساس نوع پوشش بیمه‌ای..... ۲۳
- نمودار ۷. میانگین سابقه بیمه بر اساس نوع بیمه..... ۲۴
- نمودار ۸. متوسط حق بیمه ماهیانه بر اساس نوع بیمه..... ۲۵
- نمودار ۹. تعداد خانوار بر اساس عنوان شغلی..... ۲۶
- نمودار ۱۱. بیمه‌گذاران صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر به تفکیک فعال و غیرفعال
- منفصل بر اساس نوع شغل..... ۲۷

چکیده

هدف اصلی در این پژوهش ارتقاء ضریب نفوذ بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر در بین جامعه هدف با رویکرد تعامل قوی بین دو جریان کارگزاری و مردم است. تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی - تحلیلی است. در تجزیه و تحلیل توصیفی داده‌ها از روش‌های تنظیم جداول فراوانی، رسم نمودار و محاسبه شاخص برای متغیرهای کمی استفاده شده است.

جامعه آماری تعداد ۸۹ خانوار با ۲۲۲ نفر از مردم روستای سیرک از بخش مرکزی شهرستان شهرکرد می‌باشد. در گردآوری اطلاعات از روش میدانی با تکمیل پرسشنامه آماری استفاده شده است. در ابتدا پرسشنامه طرح پایش بیمه خانوارهای روستایی و عشایری، تهیه و توسط متخصصین و کارشناسان آمار و بیمه، مورد تأیید قرار گرفت و در نهایت توسط تعدادی از کارگزاران به صورت آزمایشی تکمیل و ایرادات آن قبل از اجرا رفع گردید.

نتایج نشان داد که شناخت از جامعه هدف می‌تواند به ارتقاء ضریب نفوذ بیمه منجر شود و تعامل بین کارگزاران و مردم از جمله راه‌های مؤثر شناخت از جامعه خواهد بود و پایش آمار در هر زمان ممکن به این تعامل کمک کرده و مسیر جذب را هموار می‌نماید و پایش بیمه اجتماعی خانوارهای روستایی و عشایری می‌تواند این همکاری و تعامل را افزایش دهد.

مقدمه

سیاست‌های توسعه "رفاه اجتماعی" امروزه به‌عنوان اساسی‌ترین ابزار تحقق عدالت اجتماعی و توسعه منابع انسانی به‌شمار می‌روند و یکی از مهم‌ترین شاخص‌های رفاه اجتماعی در هر کشوری، میزان پوشش بیمه اجتماعی است. علیرغم گذشت چندین دهه از سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی برای تعمیم و توسعه بیمه اجتماعی در ایران، هنوز هم بسیاری از گروه‌های شخصی و قشرهای جامعه، تحت پوشش مستقیم رفاه اجتماعی و بیمه‌ها قرار نگرفته‌اند (مسلمی، ۱۳۸۴). بیمه‌های اجتماعی به‌صورت مجموعه‌ای از راهبردها و برنامه‌ها برای حفظ و بقا جوامع انسانی و توسعه آن‌ها در مناطق مختلف شهری و روستایی انجام می‌شود. در این میان مناطق روستایی و عشایری به‌واسطه موقعیت خاص اکولوژیکی، اقتصادی و اجتماعی جایگاه ویژه‌ای دارند؛ لذا در این مناطق، گسترش حوزه نفوذ بیمه، در معرض توجه قرار گرفته است (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۲).

صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر در راستای اجرای ماده ۲۹ قانون اساسی پیش‌بینی و تأسیس و به‌عنوان یکی از ارکان چهارگانه بیمه‌گر اجتماعی در جهت تعمیم و گسترش بیمه در جغرافیای روستایی، عشایری و شهرهای زیر بیست‌هزار نفر جمعیت تعریف شده است. ۱۸۰۰ کارگزار در کشور به‌عنوان بازوهای اجرایی صندوق، در زمینه تحت پوشش قراردادن جامعه هدف، فعالیت می‌نمایند و تا به حال توانسته‌اند از ۹۱۰۲۴۸۱ جمعیت مشمول، جمعیتی

۱۲ □ بررسی میزان حضور بیمه‌های اجتماعی در روستاها و علل کندی روند گسترش بیمه اجتماعی کشاورزان ...

معادل ۱۴۹۰۹۶۳ نفر معادل ۱۶/۴ درصد را تحت پوشش قرار دهند و جمعیت ۷۶۱۱۵۱۸ نفر معادل ۸۳/۶ درصد از این جمعیت به‌عنوان ظرفیت بیمه‌پذیر باقی است (گزارش عملکرد سال ۱۳۹۹ صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر).

یافته‌ها حاکی از آن است که موانع گسترش بیمه روستاییان و عشایر، عوامل متعددی دارد. دسته‌ای از عوامل ساختاری و اجرایی بوده و دسته‌ای دیگر، برخاسته از وضعیت جامعه هدف است. از جمله چالش‌های ساختاری و قانونی می‌توان به قوانین و مقررات و تعاریف و نبود تبلیغات صحیح و مناسب اشاره کرد (ورمزیار و مرادی، ۱۳۹۶). در خصوص جامعه هدف می‌توان به دلایلی مانند بی‌اعتمادی به کارگزاران بیمه، عدم آگاهی از مزایای بیمه، ناتوانی اقتصادی بیمه‌گذاران در پرداخت حق بیمه، به‌خصوص در مناطق کمتر توسعه‌یافته و مانند آن اشاره کرد (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۲).

ما در این پژوهش به موانع نفوذ بیمه در جامعه هدف روستایی از زاویه کارگزاری‌ها توجه نموده و در نظر داریم با شناخت روستا در حوزه بیمه‌های اجتماعی نسبت به رفع موانع گسترش بیمه اقدام نموده تا شاهد ارتقاء ضریب پوشش صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر باشیم. لازم به توضیح است، از سهم انواع صندوق‌های بیمه در پوشش بیمه‌ای کشور، سهم صندوق بیمه تأمین اجتماعی از کل جمعیت تحت پوشش بیمه کشور، ۷۶ درصد، سهم صندوق بازنشستگی کشور ۱۰ درصد، سهم صندوق بیمه کشاورزان، روستاییان و عشایر ۶ درصد و سهم سایر صندوق‌ها ۸ درصد است. به بیان دیگر سازمان تأمین اجتماعی بزرگ‌ترین متولی بیمه‌های اجتماعی ایران است (پایگاه خبری سازمان تأمین اجتماعی کشور).

بیان مسئله

چرا به‌رغم گذشت چند سال از فعالیتهای بیمه‌گری صندوق، هنوز فاصله زیادی بین جمعیت مشمول با جمعیت بیمه‌شده وجود دارد؟

مرشدی، علل ناکامی و کندی روند بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر را پراکندگی بسیار روستاهای کشور و نبود امکانات زیرساخت ارتباطی در روستاها برای جمع‌آوری و ثبت اطلاعات و همچنین مشکلات آماری می‌داند (مرشدی، ۱۳۸۹)؛ همچنین رامش، بخشی از موانع گسترش بیمه روستایی و عشایری را به اهمیت بیشتر کارگزاران به بخش شهری نسبت به روستایی بیان می‌کند (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۲). بنابراین باید گفت موانع گسترش بیمه روستاییان و عشایر،

بررسی میزان حضور بیمه‌های اجتماعی در روستاها و علل کندی روند گسترش بیمه اجتماعی کشاورزان ... □ ۱۳

دارای عوامل متعددی است. دسته‌ای از عوامل، ساختاری و اجرایی بوده و دسته‌ای دیگر، برخاسته از وضعیت جامعه هدف است. از عوامل ساختاری می‌توان به اختیاری بودن بیمه، عهده‌دار بودن امور مربوط به بیمه خدمات درمانی روستاییان و عشایر توسط بیمه سلامت و... اشاره و از عوامل اجرایی می‌توان به کارگزاران به‌عنوان پیشران در جذب منابع صندوق و مشکلات خاص آن‌ها اشاره کرد. از جمله، کمبود فعالیت‌های میدانی در بین کارگزاران (نشریه صندوق، شماره ۲ مردادماه، ۱۳۹۹)، عدم شناخت کافی کارگزاران از جامعه هدف (احصاشده از اظهارات کارگزاران در جلسات و بازدیدهای میدانی)، پایین بودن دانش بیمه‌ای کارگزاران (ورمزیار و مرادی، ۱۳۹۶) و از عوامل برخاسته از وضعیت جامعه هدف می‌توان به پایین بودن سواد بیمه‌ای جامعه هدف (گزارش تبیین مأموریت و عملکرد صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر مردادماه ۱۳۹۷؛ سایت معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور) و بی‌اعتمادی به کارگزاران (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۲) اشاره کرد.

بر اساس برآوردهای صورت گرفته، بیمه‌های اجتماعی در بخش درمان، نزدیک به ۹۲ درصد و در بخش مستمری (بازنشستگی، ازکارافتادگی و بازماندگی) حدود ۶۵ درصد است. به دلایل گوناگون بیشترین سهم عدم پوشش بیمه‌های اجتماعی بویژه در بخش مستمری‌ها، مربوط به مناطق روستایی است (حیدری، ع، ۱۳۸۳).

در مجموع صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر در طول ۱۶ سال فعالیت خود ۱۶/۴ درصد افراد مشمول را تحت پوشش قرار داده است. ظرفیت باقی‌مانده (۸۳/۶ درصد) از افراد مشمول که تا به حال تحت پوشش بیمه قرار نگرفته‌اند، دلایل مختلفی دارد که ما در این تحقیق به حوزه کارگزاری‌ها توجه کرده و مشکلات جذب بیمه‌گذاران را در این حوزه پیگیری خواهیم بود.

ضرورت و اهمیت پژوهش

از آنجا که تأمین اجتماعی هم اهداف توسعه است، هم ابزار توسعه و به‌طور ذاتی خدمات بیمه اجتماعی، به کاهش فقر و توسعه زیرساخت‌های اقتصادی و اجتماعی می‌انجامد؛ در این راستا و در اجرای اصل ۲۹ قانون اساسی، دولت جمهوری اسلامی ایران مصمم است تا با رویکرد گسترش بیمه‌های اجتماعی در جهت کاهش فاصله طبقاتی جمعیت روستایی و شهری، کاهش محرومیت و گسترش عدالت اجتماعی گام‌های مؤثرتری بردارد.

بیمه‌های اجتماعی از بنیادی‌ترین نیازهای جامعه بشری‌اند که نقش مؤثری در حفظ و بقای جامعه انسانی و توسعه آن دارند. با این حال هنوز هم بخش عظیمی از گروه‌های انسانی از این حق محروم هستند و ضرورت دارد که ساختارهای لازم برای گسترش و ترویج بیمه با توجه به وضعیت جامعه به وجود آید. در این میان جامعه روستایی و عشایری به‌عنوان سکونت‌گاه بخش عظیمی از جمعیت کشور و همچنین به‌واسطه وضعیت خاص اکولوژیکی، اقتصادی و اجتماعی حاکم بر آن، با انواع خطرهای مواجه است و ضرورت و اهمیت بیمه اجتماعی در راستای توسعه همه‌جانبه و پایدار روستایی بارزتر است.

بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور از چند دهه گذشته مورد توجه قانون‌گذاران و برنامه‌ریزان کشور قرار داشت. در سال ۱۳۸۳ با تشکیل وزارت رفاه و تأمین اجتماعی این محصول به بار نشست و صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر نیز یک سال پس از آن تشکیل شد.

پس از ۱۶ سال سابقه، این بیمه اجتماعی در کشور هنوز نتوانسته است در حد مطلوب به اهداف خود دست یابد و تا به حال توانسته است از ۹۱۰۲۴۸۱ جمعیت مشمول، جمعیتی معادل ۱۴۹۰۹۶۳ نفر معادل ۱۶/۴ درصد را تحت پوشش قرار دهد و جمعیت ۷۶۱۱۵۱۸ نفر معادل ۸۳/۶ درصد از این جمعیت به‌عنوان ظرفیت بیمه‌پذیر باقی است (گزارش عملکرد سال ۱۳۹۹ صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر).

حال با توجه به شرایط خاص جامعه روستایی و عشایری به لحاظ نیازمند بودن و تسهیلاتی که دولت در پرداخت حق بیمه آن‌ها متعهد است، موضوع بررسی علل کندی روند گسترش بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر ضرورت خواهد داشت که این موضوع با تأکید بر نقش کارگزاری‌ها در این تحقیق مورد بررسی قرار می‌گیرد.

پیشینه تحقیق

موانع نفوذ بیمه در روستاها بطور عام و کندی روند بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر به‌صورت خاص، ناشی از عللی است که در تحقیقات متعدد به آن پرداخته شده است. علل عدم گسترش بیمه روستاییان و عشایر در پژوهش‌های انجام‌شده، نشان می‌دهد که برخی علل در حوزه مدیریت کارگزاری‌ها است که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- عدم شناخت کافی کارگزاران از جامعه هدف: این موضوع در اظهارات کارگزاران در جلسات

بررسی میزان حضور بیمه‌های اجتماعی در روستاها و علل کندی روند گسترش بیمه اجتماعی کشاورزان ... □ ۱۵

و بازدیدهای مدیریت استانی از کارگزاری‌ها، بسیار نمود داشت؛ به‌نوعی که گاهی این شائبه بوجود می‌آمد که کارگزار از حوزه عمل خود مطلع نبوده و....

- مشکلات آماری و کمبود اطلاعات جمعیتی و اجتماعی (رضوانی، عزیزی): این موضوع حاکی از این است که کارگزار هیچ‌گونه اطلاعات جمعیتی از جامعه هدف و این که چه تعداد در صندوق روستاییان و عشایر عضویت دارند و... را ندارند.

- پایین بودن سواد بیمه‌ای جامعه هدف (گزارش تبیین مأموریت و عملکرد صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر مردادماه ۱۳۹۷. سایت معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور).

- پایین بودن دانش بیمه‌ای کارگزاران صندوق (ورمزیار و مرادی، ۱۳۹۶).

- پراکندگی روستاها و نبود امکانات زیرساخت ارتباطی برای جمع‌آوری و ثبت اطلاعات و... (مرشدی، ۱۳۸۹).

- کمبود فعالیت‌های میدانی (نشریه صندوق، شماره ۲، مردادماه ۱۳۹۹).

- کارایی نامناسب کارگزاران (ورمزیار و مرادی، ۱۳۹۶).

- بی‌اعتمادی به کارگزاران (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۲).

- تنوع در مدیریت کارگزاران اعم از حقیقی و حقوقی (تعاونی تولید، تعاونی روستایی، دهیاری‌ها) موضوع بیمه‌گری در اولویت دست چندی فعالیت‌های اجرایی برای شخصیت‌های حقوقی قرار دارد و تعویض آن‌ها موجب ایجاد روندی کند و غلط به‌دلیل بهره نگرستن از آموزش توجیهی و... (آیین‌نامه صندوق، ۱۳۸۴).

- عدم دسترسی آسان و ارزان به کارگزاری‌ها (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۲).

- اختیاری بودن بیمه و نبود آگاهی در بین روستاییان و عشایر که نیازمند صبر و حوصله، تحمل سختی و مشقت است که گاهی در کارگزاران دیده نمی‌شود (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۲).

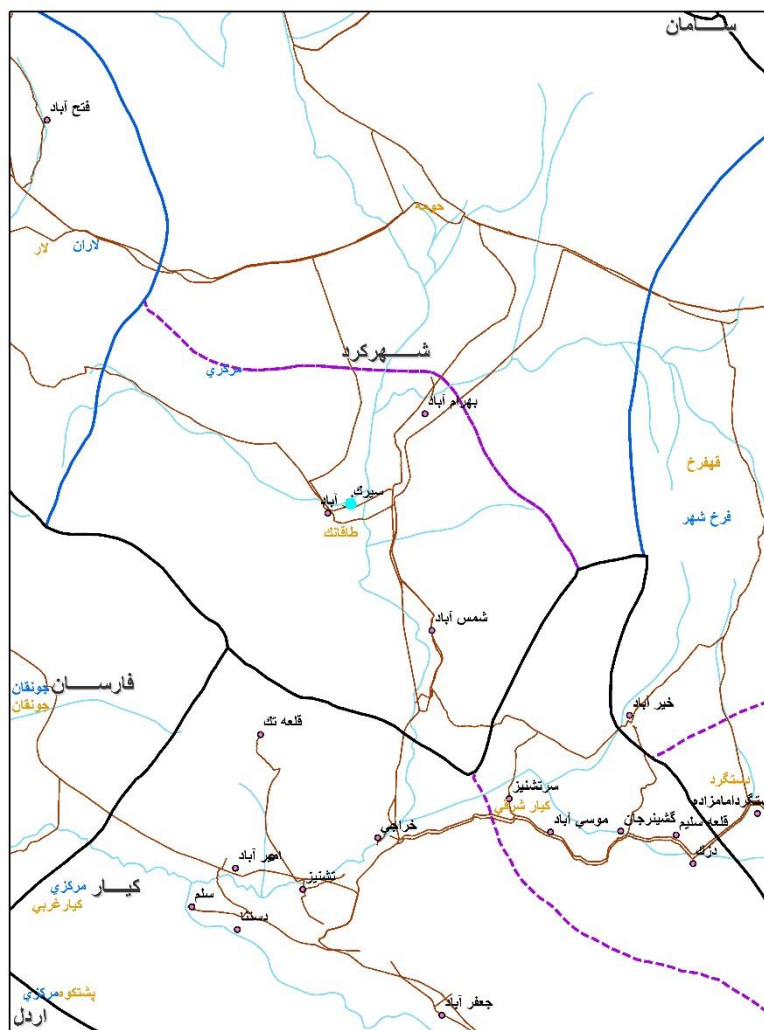
- نبود انگیزه کاری باپشتوانه و تعهد سازمانی و علاقه‌مند در این زمینه (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۲).

- عدم انجام به موقع تبلیغات و اطلاع‌رسانی (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۱).

- دسترسی نامناسب به کارگزاران (ورمزیار و مرادی، ۱۳۹۶).

اهداف

- تقویت تعامل کارگزاری‌ها با مردم؛
- دسترسی به آمار خانوارهای فاقد بیمه در روستا؛
- بررسی میزان حضور بیمه‌های اجتماعی در روستا؛
- آسیب‌شناسی کارگزاری‌های صندوق در جذب؛
- پایش بیمه‌گزاران صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر؛
- مستند کردن روش‌های جذب در کارگزاری‌ها؛
- ارتقا شاخص وفاداری اعضا به صندوق؛
- ارتقاء وجهه اجتماعی صندوق؛
- ارتقاء ضریب نفوذ بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر؛
- دستیابی به روش تعامل کارگزار با مردم در جهت گسترش بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر.

گزیده اطلاعات روستای سیرک

این روستا در تابعیت دهستان طاقانک از بخش مرکزی شهرستان شهرکرد قرار داشته و در فاصله تقریبی یک کیلومتری شهر طاقانک و سیزده کیلومتری شهرکرد مرکز استان قرار دارد. روستای سیرک از شمال به اراضی زراعی، از جنوب به اراضی زراعی، از غرب به شهر هفشجان و از شرق به شهر طاقانک محدود می‌گردد.

موقعیت جغرافیایی

این روستا با موقعیتی کوهستانی در دشت آبرفتی کوه‌های جهانبین قرار داشته که به جهت فرآباری کوه جهانبین از میانگین بارشی در حدود ۳۸۰ میلی متر برخوردار است.

حدود شش ماه از سال دارای روزهای یخبندان بوده و بارش برف در حدود پنج ماه از سال در این منطقه محتمل است. تابستان‌های معتدل همراه با زمستان‌های بسیار سرد از ویژگی‌های دمایی آن است که دمای منفی ۲۶ درجه سانتی‌گراد و حداکثر دمای آن به ۳۲ درجه سانتی‌گراد می‌رسد.

ویژگی‌های انسانی

ساکنین روستای سیرک، مسلمان شیعه اثنی‌عشری هستند و با توجه به نوع گویش، قومیت آن‌ها فارس است. بر اساس سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، جمعیت آن بالغ بر ۲۹۱ نفر در قالب ۱۰۰ خانوار بوده و از این جمعیت ۱۴۷ نفر مرد و ۱۴۴ نفر زن می‌باشد.

علت نامگذاری

سیرک از کلمه سیر + کاف تشکیل شده است که سیر نام نوعی گیاه بوده و کاف در آخر اسامی امکان بیان‌کننده مکان است؛ به جهت اینکه تحت تأثیر رطوبت بالا در گذشته گیاه سیر به‌عنوان گونه قالب در اکثر اراضی آن رویش داشته است، به همین علت آن را سیرک، به معنای مکانی که دارای گیاه سیر می‌باشد، نام‌گذاری شده است.

ویژگی‌های اقتصادی

مساحت کل محدوده پلاک سیرک، ۱۱۵۲/۵۹ هکتار است که از این میزان ۴۵۳/۰۴ هکتار آن منابع ملی و ۶۹۹/۵۵ هکتار مساحت مستثنیات می‌باشد. از منابع ملی روستا حدود ۱۶/۲ هکتار مرغ و ۴۳۶/۸۴ هکتار مرتع غیرمشجر است و همچنین از مساحت مستثنیات ۸/۵۳ هکتار اراضی قریه، ۲۹/۷۱ باغات، ۲۲/۷۷ قلمستان و ۶۳۸/۵۴ هکتار آن زراعت است. کشت غالب در پاییز گندم و جو و کشت غالب در بهار، ذرت علوفه‌ای است. تعداد دام سنگین روستا ۸۰ رأس گاو شیری با میزان تولید ۴۳۸ تن شیر و ۲۵۰۰ رأس دام سبک با میزان تولید ۶۲/۵ تن گوشت قرمز در سال می‌باشد.

لازم به توضیح است که بیشتر زمین‌های زراعی روستا در مالکیت بنیاد مستضعفان می‌باشد و به همین علت اکثر مردم روستا در مشاغل خدماتی مانند رانندگی و یا به لحاظ تخصصی، در صنعت جوشکاری در شرکت‌های خطوط لوله در کشور و یا خارج از کشور مشغول به کار هستند.

جامعه آماری و روش پژوهش

تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی - تحلیلی است. کاربردی است چون به محض اتمام پژوهش، یافته‌های آن قابلیت کاربرد در کارگزاری‌ها را دارد؛ توصیفی است چون شرایط و وضعیت پدیده‌ها را مورد بررسی قرار می‌دهد و محقق سعی می‌کند آنچه را که هست بدون دخالت یا استنتاج ذهنی گزارش کند. در تجزیه و تحلیل توصیفی داده‌ها با استفاده از روش‌های توصیفی (تنظیم جداول فراوانی، رسم نمودار و محاسبه شاخص برای متغیرهای کمی) استفاده شده است. جامعه آماری ۲۲۲ خانوار از روستای سیرک از توابع بخش مرکزی شهرستان شهرکرد بوده که حدود ۹۰ درصد جامعه هدف را پوشش داده است. در گردآوری اطلاعات از روش میدانی با تکمیل پرسشنامه آماری استفاده شده است. در ابتدا پرسشنامه طرح پایش بیمه خانوارهای روستایی و عشایری (که شامل اطلاعات شناسنامه‌ای افراد، بستگی فرد با سرپرست خانوار، جنسیت، نوع پوشش بیمه، سابقه بیمه، وضعیت شغلی و... می‌باشد) تهیه گردید و توسط متخصصین و کارشناسان آمار و بیمه مورد تأیید قرار گرفت و در نهایت توسط تعدادی از کارگزاران به صورت آزمایشی تکمیل و ایرادات آن قبل از اجرا رفع گردید. این پرسشنامه توسط گروه آمارگیری برای ۸۹ خانوار تکمیل و اطلاعات با استفاده از نرم‌افزار Excel جمع‌بندی و تجزیه و تحلیل گردید.

یافته‌های پژوهش

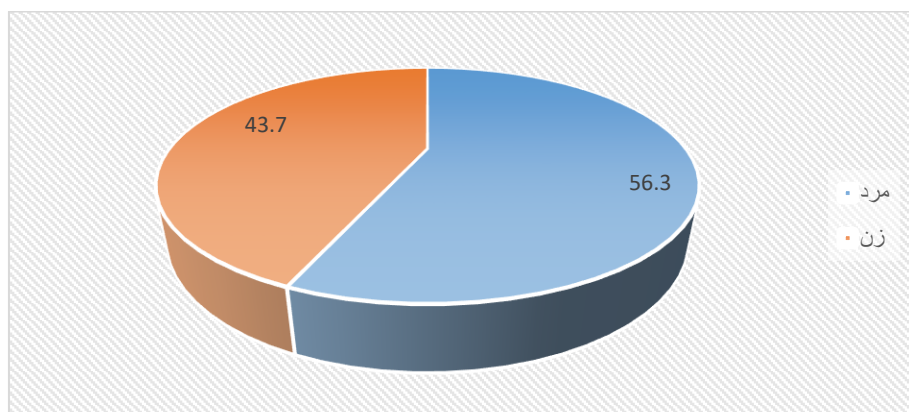
جمعیت: جمعیت روستا ۲۲۲ نفر با تعداد ۱۲۵ مرد، معادل ۵۶.۳ درصد و ۹۷ زن، معادل ۴۳.۷ درصد می‌باشد.

جدول ۱: توزیع جمعیت روستا به تفکیک جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد
مرد	۱۲۵	۵۶.۳
زن	۹۷	۴۳.۷
کل	۲۲۲	۱۰۰

منبع: نگارنده

۲۰ □ بررسی میزان حضور بیمه‌های اجتماعی در روستاها و علل کندی روند گسترش بیمه اجتماعی کشاورزان ...

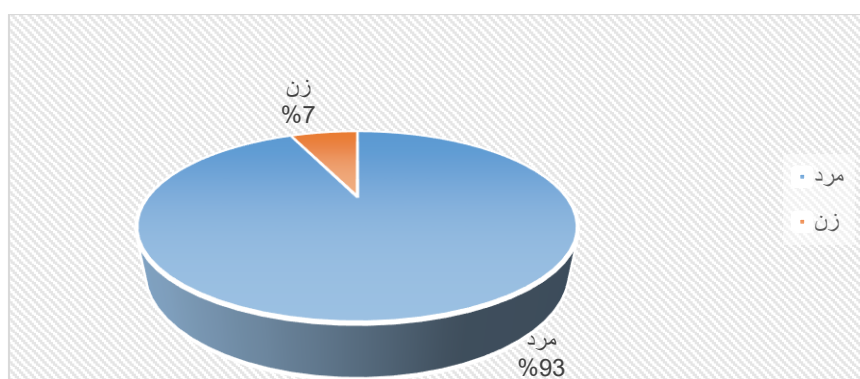
نمودار ۱. درصد توزیع جمعیت روستا به تفکیک جنسیت

سرپرستان خانوار: سرپرستان خانوار به تفکیک جنسیت، تعداد ۸۳ مرد با ۹۳.۳ درصد و تعداد ۶ زن با ۶.۷ درصد زن می‌باشد.

جدول ۲. توزیع سرپرستان خانوار به تفکیک جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد
مرد	۸۳	۹۳.۳
زن	۶	۶.۷
کل	۸۹	۱۰۰

منبع: نگارنده

نمودار ۲. درصد توزیع سرپرستان خانوار به تفکیک جنسیت

پوشش بیمه: از کل سرپرستان خانوار ۷۵ نفر با ۸۴.۳ درصد بیمه دارند و ۱۴ نفر با ۱۵.۷ درصد فاقد بیمه می‌باشند. از گروه همسران ۵۹ نفر با ۸۸.۱ درصد فاقد بیمه و ۸ نفر با ۱۱.۹ درصد

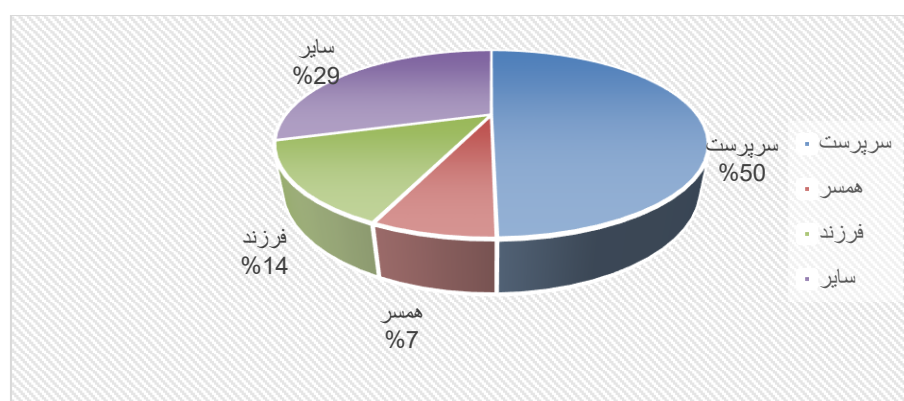
بررسی میزان حضور بیمه‌های اجتماعی در روستاها و علل کندی روند گسترش بیمه اجتماعی کشاورزان ... □ ۲۱

دارای بیمه هستند. از گروه فرزندان ۴۹ نفر با ۷۶.۶ درصد فاقد بیمه می‌باشند و از سایرین که شامل خواهر و برادر و... (به غیر از پدر و مادر) به نسبت ۵۰ درصد بیمه داشته و ۵۰ درصد بیمه نداشتند.

جدول ۳. توزیع افراد خانوار بر حسب پوشش بیمه

	بیمه دارد	بیمه ندارد	کل	درصد بیمه دارد	درصد بیمه ندارد
سرپرست خانوار	۷۵	۱۴	۸۹	۸۴.۳	۱۵.۷
همسر	۸	۵۹	۶۷	۱۱.۹	۸۸.۱
فرزند	۱۵	۴۹	۶۴	۲۳.۴	۷۶.۶
سایر	۱	۱	۲	۵۰	۵۰
کل	۹۹	۱۲۳	۲۲۲		

منبع: نگارنده

نمودار ۳. درصد توزیع افراد خانوار بر حسب پوشش بیمه

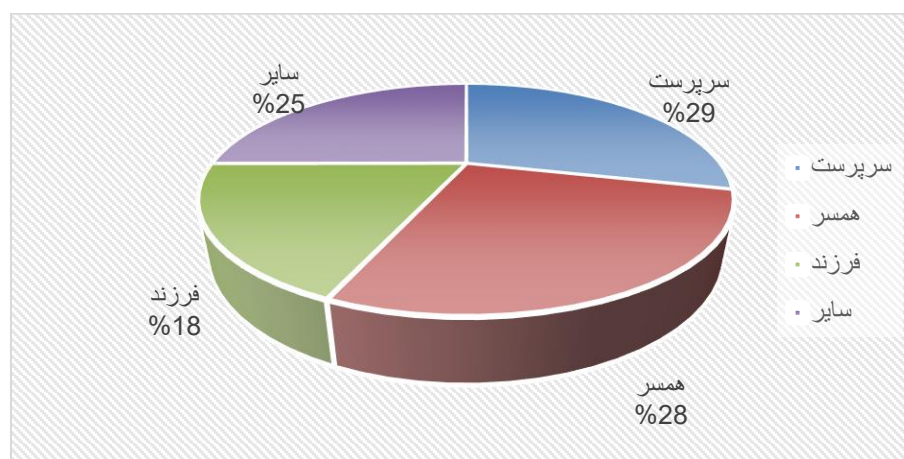
میانگین سن: میانگین سنی سرپرست خانوار دارای بیمه ۴۷ سال و بدون بیمه ۴۵.۵ سال می‌باشد. میانگین سنی گروه همسران دارای بیمه ۴۵.۲ سال و بدون بیمه ۴۴.۶ سال است. میانگین سنی در گروه فرزندان دارای بیمه ۳۰.۵ سال و بدون بیمه ۱۳.۸ سال می‌باشد. میانگین سنی در گروه سایرین، دارای بیمه ۴۱ سال و بدون بیمه ۱۸ سال می‌باشد.

۲۲ □ بررسی میزان حضور بیمه‌های اجتماعی در روستاها و علل کندی روند گسترش بیمه اجتماعی کشاورزان ...

جدول ۴. میانگین سن افراد به تفکیک وضعیت پوشش بیمه و بستگی به سرپرست خانوار

عنوان	بیمه دارد	بیمه ندارد
سرپرست خانوار	۴۷	۴۵/۵
همسر	۴۵/۲۵	۴۴/۶
فرزند	۳۰/۴۷	۱۳/۷۵
سایر	۴۱	۱۸
میانگین کل	۴۴/۳۳	۳۲/۲

منبع: نگارنده

نمودار ۴. درصد میانگین سن افراد به تفکیک وضعیت پوشش بیمه و بستگی به سرپرست خانوار

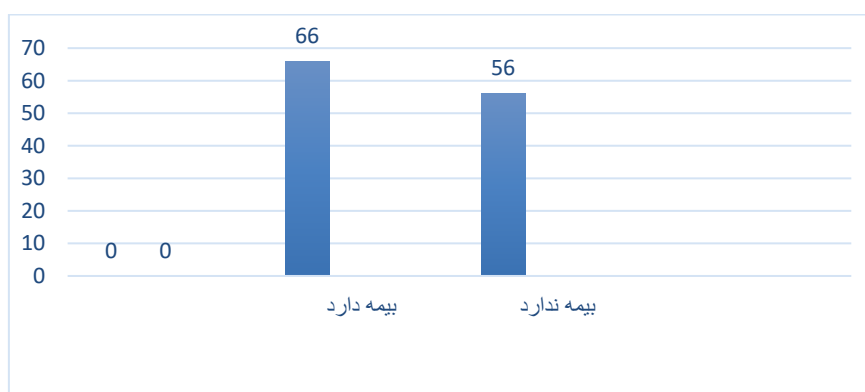
سن ۵۰ - ۱۸ سال: افراد ۵۰-۱۸ سال سن دارای بیمه تعداد ۶۶ نفر با ۵۴.۱ درصد و افراد فاقد بیمه ۵۶ نفر با ۴۵.۹ درصد می‌باشد.

جدول ۵. توزیع فراوانی افراد ۵۰-۱۸ سال از نظر پوشش بیمه‌ای

۵۰-۱۸ سال	بیمه دارد	بیمه ندارد
فراوانی	۶۶	۵۶
درصد	۵۴.۱	۴۵.۹

منبع: نگارنده

۲۳ □ بررسی میزان حضور بیمه‌های اجتماعی در روستاها و علل کندی روند گسترش بیمه اجتماعی کشاورزان ...

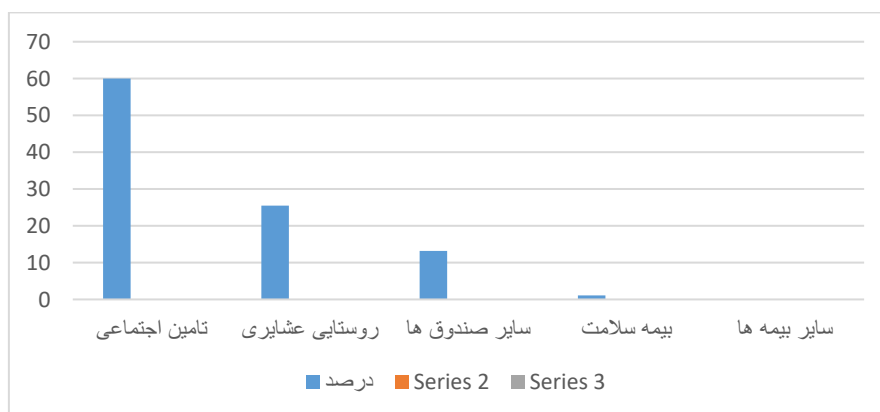
نمودار ۵. توزیع فراوانی افراد ۵۰-۱۸ سال از نظر پوشش بیمه

نوع پوشش بیمه‌ای: جدول توزیع فراوانی افراد براساس نوع پوشش بیمه‌ای است که ۵۹ نفر با ۵۹/۵۹ درصد افراد بیمه‌گذار صندوق تأمین اجتماعی می‌باشند. ۲۶ نفر با ۲۶/۲۶ درصد بیمه‌گذار صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر هستند و همچنین ۱۳ نفر با ۱۳/۱۳ درصد در سایر صندوق‌ها اعم از صندوق‌های بازنشستگی کشوری، لشکری و... عضویت دارند و ۱/۱ درصد نیز در پوشش بیمه سلامت هستند.

جدول ۶. درصد فراوانی بر اساس نوع پوشش بیمه‌ای

درصد	نوع بیمه
۵۹/۵۹	بیمه تأمین اجتماعی
۲۶/۲۶	بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر
۱۳/۱۳	سایر صندوق‌ها
۱/۰۱	بیمه سلامت
-	سایر بیمه‌ها

منبع: نگارنده

نمودار ۶. درصد توزیع فراوانی بر اساس نوع پوشش بیمه‌ای

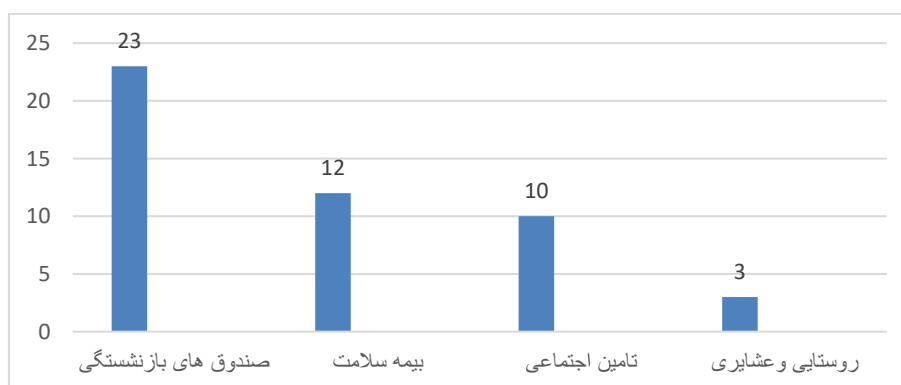
۲۴ □ بررسی میزان حضور بیمه‌های اجتماعی در روستاها و علل کندی روند گسترش بیمه اجتماعی کشاورزان ...

سابقه بیمه: میانگین سابقه بیمه در صندوق‌های بازنشستگی ۲۳ سال، در بیمه سلامت ۱۲ سال، در بیمه تأمین اجتماعی ۱۰ سال و در صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر ۳ سال می‌باشد.

جدول ۷. میانگین سابقه بیمه بر اساس نوع بیمه

نوع بیمه	میانگین سابقه بیمه
صندوق‌های بازنشستگی	۲۳
بیمه سلامت	۱۲
بیمه تأمین اجتماعی	۱۰
بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر	۳

منبع: نگارنده

نمودار ۷. میانگین سابقه بیمه بر اساس نوع بیمه

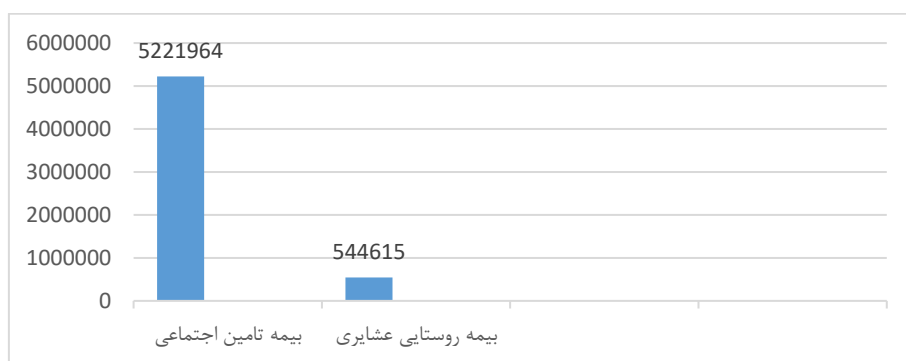
متوسط حق بیمه ماهیانه: میانگین پرداخت حق بیمه در دو صندوق اشاره شده است که این مبلغ در بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر ۵۴۴۶۱۵ ریال در ماه و در بیمه تأمین اجتماعی ۵۲۲۱۹۶۴ ریال می‌باشد.

جدول ۸. متوسط حق بیمه ماهیانه بر اساس نوع بیمه

نوع بیمه	متوسط حق بیمه ماهیانه (ریال)
بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر	۵۴۴/۶۱۵
بیمه تأمین اجتماعی	۵/۲۲۱/۹۶۴

منبع: نگارنده

۲۵ □ بررسی میزان حضور بیمه‌های اجتماعی در روستاها و علل کندی روند گسترش بیمه اجتماعی کشاورزان ...

نمودار ۸. متوسط حق بیمه ماهیانه بر اساس نوع بیمه

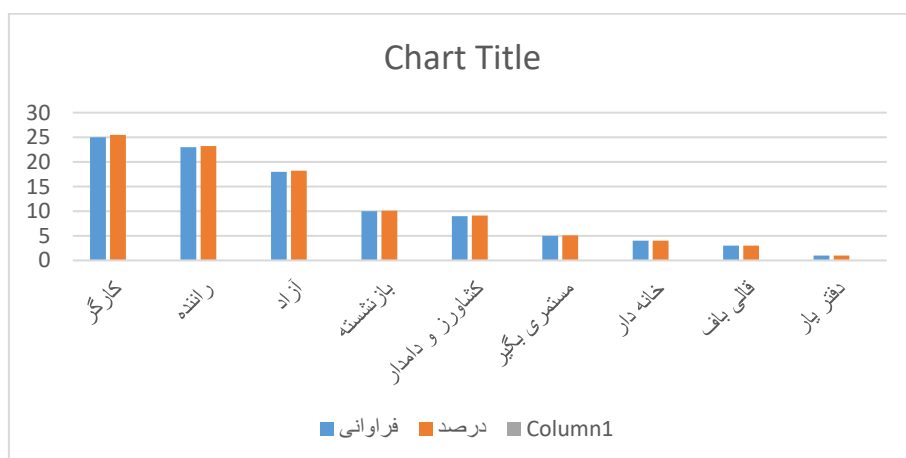
عنوان شغلی: در جدول شماره ۹ به تعداد خانوار بر اساس عنوان شغلی اشاره شده است که بیشترین آن‌ها خانوار کارگران ۲۵ نفر با ۲۶.۳ درصد، رانندگان ۲۳ نفر با ۲۳.۲ درصد و... می‌باشد.

جدول ۹. تعداد افراد بیمه‌شده بر اساس نوع شغل

عنوان شغلی	تعداد	درصد
کارگر	۲۵	۲۵.۵
راننده	۲۳	۲۳/۲
آزاد	۱۸	۱۸/۱
بازنشسته	۱۰	۱۰/۱
کشاورز و دامدار	۱۰	۱۰/۱
مستمری‌بگیر	۵	۵
خانه‌دار	۴	۴
قالی‌باف	۳	۳
دفتریار	۱	۱
کل	۹۹	۱۰۰

منبع: نگارنده

۲۶ □ بررسی میزان حضور بیمه‌های اجتماعی در روستاها و علل کندی روند گسترش بیمه اجتماعی کشاورزان ...

نمودار ۹. تعداد خانوار بر اساس عنوان شغلی

رضایت‌مندی: رضایت‌مندی افراد تحت پوشش بیمه تأمین اجتماعی در حد متوسط و به پایین است و رضایت‌مندی از صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر به علت این که هیچ گونه خدماتی از صندوق دریافت نمی‌کنند به این سؤال پاسخ نگفتند.

جدول ۱۰. رضایت‌مندی افراد تحت پوشش صندوق بیمه تأمین اجتماعی

ارزیابی	تعداد افراد	درصد
عالی	۰	۰
خوب	۴	۷
متوسط	۳۶	۶۱
ضعیف	۱۹	۳۲

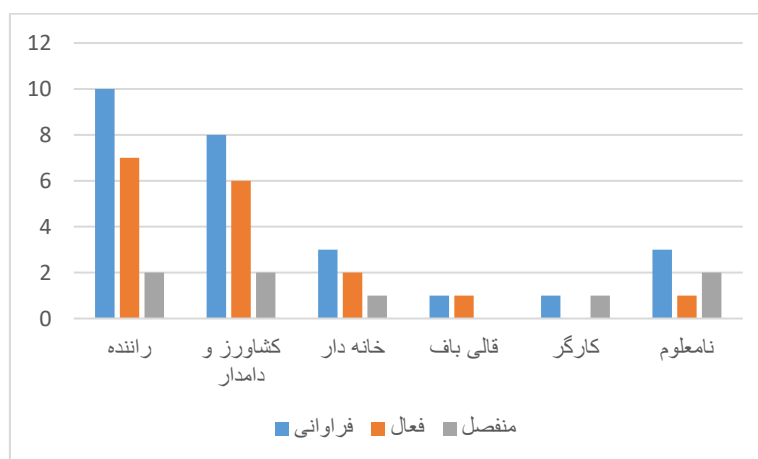
منبع: نگارنده

وضعیت بیمه‌گذاران صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر، از تعداد ۲۶ نفر عضو صندوق ۱۷ نفر فعال و ۹ نفر غیرفعال منفصل می‌باشد.

جدول ۱۱. درصد بیمه‌شدگان صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر
به تفکیک فعال و غیرفعال منفصل بر اساس نوع شغل

عنوان شغل	تعداد	فعال	غیر فعال منفصل
راننده	۱۰	۷	۳
کشاورز و دامدار	۸	۶	۲
خانه‌دار	۳	۲	۱
قالی‌باف	۱	۱	۰
کارگر	۱	۰	۱
نامعلوم	۳	۱	۲
کل	۲۶	۱۷	۹

منبع: نگارنده

نمودار ۱۱. بیمه‌گذاران صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر
به تفکیک فعال و غیرفعال منفصل بر اساس نوع شغل

تجزیه و تحلیل

جمعیت و تعداد خانوار در روستا:

بر اساس آمار سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ آمار جمعیتی روستا ۲۹۱ نفر می‌باشد و آمار ارائه‌شده توسط شورای اسلامی و دهیاری روستا در شهریور ۱۴۰۰، ۱۲۰ خانوار با ۳۷۰ نفر می‌باشد. در آمارگیری به‌علت نبود تعدادی از خانوارها جمعیت ۲۲۲ نفر با ۸۹ خانوار روستا در مراجعه ثبت و پرسشنامه برای آن‌ها تکمیل گردید که این آمار معادل ۹۰ درصد خانوارهاست.

۲۸ □ بررسی میزان حضور بیمه‌های اجتماعی در روستاها و علل کندی روند گسترش بیمه اجتماعی کشاورزان ...

لازم به توضیح است که از تعداد ۲۶ بیمه‌گذار صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایری فقط ۲ عضو، آقای گودرز شاهین و آقای علیداد کیوانی در روستای سیرک زندگی می‌کنند. دیگر اعضای صندوق از طریق سامانه آماری صندوق احصا و ثبت گردیدند و این نشان می‌دهد مردم روستا که قبلاً به شهر رفته‌اند با بیمه شدن، به روستا بازنگشته و تنها از مزایای صندوق استفاده و بیمه‌گذار صندوق شده‌اند.

توزیع افراد خانوار بر حسب پوشش بیمه:

در گروه همسران ۸۸.۱ درصد بیمه ندارند. این ظرفیت در رده سنی بین ۵۰-۱۸ سال ۳۴ نفر می‌باشد. در گروه فرزندان ما ظرفیت ۹ نفره در این رده سنی در روستا را داریم که می‌توانیم پوشش دهیم و این نیز درگیر و دار قوانین صندوق (۱۵ سال سابقه با ۶۵ سال سن و...) بوده که در صورت اصلاح، شاهد جذب بیشتر در صندوق خواهیم بود.

میانگین سن افراد به تفکیک وضعیت پوشش بیمه و بستگی به سرپرست خانوار:

میانگین سنی افراد فاقد بیمه در گروه سرپرست خانوار و همچنین همسران آن‌ها به ترتیب ۴۵.۵ و ۴۴.۶ می‌باشد. باید گفت افراد با سن بالا، راغب به عضویت بیمه هستند و جوانان کمتر اقبال به بیمه دارند و این یعنی مراجعه خودجوش مردم به کارگزاری‌ها و آن هم زمانی که احساس نیاز و درماندگی کنند. بنابراین باید گفت نقش کارگزاران بیمه کمرنگ است و می‌توان به عدم توانمندی کارگزاران در تشریح مزایای بیمه نسبت داد.

توزیع افراد ۵۰-۱۸ سال از نظر پوشش بیمه‌ای:

افراد بین ۵۰-۱۸ سال سن در روستا ۱۲۲ نفر بوده که ۴۵.۹ درصد از آن‌ها فاقد بیمه و ۵۴.۱ درصد بیمه دارند. بنابراین با توجه به هدف صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر که در این بازه زمانی تعریف شده است، می‌توان این جمعیت ۵۶ نفره را نیز بعنوان ظرفیت در نظر گرفت.

توزیع فراوانی بر اساس نوع پوشش بیمه‌ای:

درصد پوشش صندوق بیمه تأمین اجتماعی در روستای سیرک ۵۹/۵۹ درصد است و این به

خاطر سابقه آن است. با ورود صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر به عنوان صندوق بیمه اجتماعی به جامعه به‌ویژه در روستاها، توانست سهم ۲۶/۲۶ درصدی در این روستا را به خود اختصاص دهد که با تلاش کارگزار مربوطه می‌تواند درصد سهم خود را افزایش دهد. سهم سایر بیمه‌ها (تجاری) صفر است، اما در بیان مردم راه آن‌ها نیز در روستا کم‌کم باز خواهد شد و اگر این اتفاق صورت گیرد از سهم صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کسر خواهد شد و این زنگ خطر برای کارگزار خواهد بود که با ورود آن‌ها کار سخت‌تر می‌شود. بنابراین تلاش امروز نیاز ضروری در کارگزاری‌ها است. بالا بردن دانش بیمه‌ای و شناخت از جامعه هدف ضرورت کار کارگزار خواهد بود.

میانگین سابقه بیمه بر اساس نوع بیمه:

میانگین سابقه بیمه افراد به سابقه خود صندوق‌های بیمه برمی‌گردد که امری طبیعی است.

متوسط حق بیمه ماهیانه بر اساس نوع بیمه:

در مقایسه پرداختی حق بیمه ماهیانه بین دو صندوق بیمه اجتماعی، سهم بیمه تأمین اجتماعی بطور متوسط ۵۲۲۱۹۶۴ ریال و سهم صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر ۵۴۶۶۱۵ ریال در ماه می‌باشد. این موضوع با سطح‌بندی و متناسب با درآمد روستاییان، بهترین و ارزان‌ترین شرایط را برای روستاییان رقم می‌زند و به همین دلیل رانندگان که از این بیمه اطلاع می‌یابند، بیمه خود را از صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر خرید و عضو این صندوق می‌شوند. در همین راستا می‌توان گفت اگر شرایط صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر از طرف کارگزاران با دانش بیمه‌ای کافی و واقف به بیمه، خوب تبیین گردد و خوب مشاوره ارائه گردد، سهم بیشتری از جامعه هدف به صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر اختصاص خواهد یافت.

تعداد افراد بیمه‌شده بر اساس نوع شغل:

بیشترین بیمه‌گذاران در بخش خدمات اعم از رانندگی و کارگری مشغول بوده و به دو علت این اتفاق رقم خورده است: اول این که مالکیت زمین‌های کشاورزی روستا به بنیاد مستضعفان تعلق دارد و دوم این که تخصص و مهارت افراد این روستا در جوشکاری لوله‌های نفت و اشتغال

۳۰ □ بررسی میزان حضور بیمه‌های اجتماعی در روستاها و علل کندی روند گسترش بیمه اجتماعی کشاورزان ...

آن‌ها در شرکت‌های پیمانکاری است و به همین منظور تعداد زیادی از این افراد در بخش خدمات و خارج از روستا کار می‌کنند.

رضایتمندی افراد تحت پوشش صندوق بیمه تأمین اجتماعی:

رضایتمندی افراد تحت پوشش بیمه تأمین اجتماعی در این تحقیق پاسخ داده شد که در سطح متوسط و رو به ضعیف بود و این شاید به دلیل شرایط اقتصادی کشور و همچنین به خاطر خدمات درمانی محدودتر این سازمان نسبت به قبل است. در خصوص بیمه‌گذاران صندوق بیمه کشاورزان، روستاییان و عشایر نیز به دلیل اینکه هیچ‌گونه خدماتی دریافت نمی‌کنند پاسخی دریافت نکردیم.

بیمه‌شدگان صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر به تفکیک فعال و غیرفعال منفصل بر اساس نوع شغل:

تنها ۶۵ درصد بیمه‌شدگان صندوق بیمه کشاورزان، روستاییان و عشایر، فعال و ۳۵ درصد غیرفعال می‌باشند که این زنگ خطری است برای صندوق که باید چاره‌ای اندیشیده شود. البته به نظر می‌رسد با حاد شدن شرایط اقتصادی مردم و همچنین بیماری کرونا و تعطیلی کسب و کار و کاهش درآمد، این امر طبیعی اما تلاش کارگزار در کنار این شرایط نامطلوب حتماً به فعال شدن بیمه کمک خواهد کرد؛ هرچند مشقت آن‌ها مضاعف خواهد شد.

بررسی اهداف پژوهش

- تقویت تعامل کارگزاری‌ها با مردم

از اولین اهداف طرح، تقویت تعامل دو جریان کارگزاری و مردم می‌باشد که در این اقدام گفتگوی بین کارگزار و تک‌تک خانواده‌ها با موضوع بیمه ایجاد شد. ارتباط تنگاتنگ برقرار و پرسشنامه تکمیل گردید و با یک گفتمان فی‌مابین، جریان فکری در حوزه بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر بین مردم ایجاد شد. پس می‌توان گفت هدف اول محقق شده است و این جریان از زمان قبل از اجرای طرح با نصب بنر و فعالیت‌های تبلیغی آغاز و با همّت کارگزار برای همیشه ادامه‌دار خواهد بود.

- دسترسی به آمار خانوارهای دارای بیمه و فاقد بیمه در روستا با ظرافت خاصی که پرسشنامه طراحی شده بود، آمار خانوارهای دارای بیمه و خانوارهای فاقد بیمه مشخص گردید. به صورت جزئی‌تر و به تفکیک سرپرستان خانوار، همسران، فرزندان و همچنین جنسیت، تاریخ تولد، نوع پوشش بیمه‌ای (اعم از صندوق بیمه تأمین اجتماعی، صندوق بیمه کشاورزان، روستاییان و عشایر، بیمه سلامت، سایر بیمه‌ها و صندوق‌های بازنشستگی)، سابقه بیمه، وضعیت شغلی و... که این آمار دقیقاً بعد از توصیف و تحلیل، وضعیت روشنی از روستا در حوزه بیمه را به کارگزار می‌دهد و این آمار در برنامه‌ریزی کارگزار مورد استفاده قرار می‌گیرد. همچنین به ارتقا نظام آماری صندوق که از برنامه‌های ۱۴۰۰ صندوق است، منجر می‌گردد.

- بررسی میزان حضور بیمه‌های اجتماعی در روستا این پژوهش نشان داد، هر چند روستا حوزه عمل صندوق بیمه کشاورزان، روستاییان و عشایر است، اما بیمه‌گران دیگری هم در روستا حضور دارند. صندوق بیمه تأمین اجتماعی که با سابقه چندین ساله در روستا حضور دارد و بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است، بیمه سلامت و همچنین صندوق‌های بازنشستگی کشور و لشکری نیز هستند؛ اما جای پای دیگر بیمه‌ها (تجاری) در روستا دیده نشد.

- آسیب‌شناسی علل عدم اقبال مردم به بیمه در بررسی‌های میدانی، علل ساختاری در صندوق و همچنین مشکلات در اجرا از عواملی است که می‌توان به‌عنوان آسیب بیان کرد. در رفع عوامل ساختاری و قانونی ستاد مرکزی و در اجرا نیز همت و تلاش مدیریت‌های استانی با نظارت دقیق‌تر بر کارگزاری‌ها و حمایت و هدایت آن‌ها و با تلاش مضاعف کارگزاران شاهد گسترش بیمه در این حوزه باشیم.

- پایش بیمه‌گزاران صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر با ورود کارگزار به محیط روستا و اقدام به آمارگیری، مشخص شد که دو خانوار از روستا در این صندوق عضو می‌باشند. پس از پایان آمارگیری، در بررسی‌های آمار صندوق مشخص شد، صندوق در این روستا ۲۶ عضو دارد و در روستا زندگی نمی‌کنند. وقتی موضوع بررسی شد

۳۲ □ بررسی میزان حضور بیمه‌های اجتماعی در روستاها و علل کندی روند گسترش بیمه اجتماعی کشاورزان ...

مشخص گردید که تعدادی از این افراد قبل از تأسیس کارگزاری شماره ۵۸۰۵۳ در کارگزاری‌های دیگر ثبت شده‌اند. بنابراین در پایش خانوارهای روستایی مشخص شد که اولاً تعداد واقعی اعضای صندوق در روستای سیرک چه تعدادی است. در کدام کارگزاری عضویت دارند. آیا هنوز در روستا اسکان دارند یا خیر. عضویت آن‌ها فعال است یا غیرفعال و

از نتایج پایش می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

الف: موضوع همپوشانی حوزه عمل کارگزاری‌ها و اعضا، که باید مورد توجه برنامه‌ریزان صندوق قرار گرفته و به حل آن، که در آینده مورد مناقشه کارگزاری‌ها قرار خواهد گرفت، اهتمام ورزند.
ب: آمار بیمه‌گذاران صندوق در طول سال چندین نوبت توسط کارگزار بازبینی شده و رصد خواهد شد. این خود در ارتقای ضریب پوشش خدمات بیمه، اثرگذار خواهد بود و همچنین وفاداری اعضا به صندوق را نیز رقم خواهد زد.

- مستند کردن روش‌های جذب در کارگزاری‌ها

در راستای برنامه ۱۴۰۰ صندوق مبنی بر بهبود فرایندهای اداری و ارتقا نظام مستندسازی با هدف توسعه مدیریت و هوشمندسازی صندوق، این برنامه در کارگزاری‌ها به‌عنوان صف و واحد عملیات صندوق، طراحی و اجرا شد. با این رویکرد ما شاهد توانمندی، مهارت و حرفه‌ای شدن کارگزاران خواهیم بود. با انجام طرح و دستیابی به آمار و اطلاعات خانوار و مستند کردن آن در یک کتابچه با عنوان شناسنامه (بانک اطلاعاتی) روستا در حوزه بیمه می‌توانیم در رصد و پایش بیمه‌گذاران با انگیزه بیشتر قدم برداشته و هر روز رونق در کار و فعالیت را شاهد باشیم.

- ارتقا شاخص وفاداری اعضا به صندوق

ماندگاری در شرایطی که در طول یک سال بین بیمه‌گذار و بیمه‌گر هیچ ارتباطی برقرار نمی‌شود، کاری بسیار سخت و دشوار است. برای هر دو طرف سخت است اما برای کارگزار سخت‌تر و مشقت‌بارتر تا بتواند مانع غیرفعال شدن بیمه‌گذار شود؛ چون جریان یک‌طرفه است و فقط عضویت سالیانه دریافت می‌شود و خدماتی ارائه نمی‌شود و

با تعامل بین دو جریان کارگزاری و مردم، انتقال اطلاعات و مشاوره بیمه‌ای رقم می‌خورد و منجر به روابط حسنه بین آن‌ها خواهد شد. انگیزه کاری در کارگزار و انگیزه ماندگاری و وفاداری در بین اعضا به وجود می‌آید.

۳۳ □ بررسی میزان حضور بیمه‌های اجتماعی در روستاها و علل کندی روند گسترش بیمه اجتماعی کشاورزان ...

لازم به ذکر است که در این خصوص برنامه‌ریزان صندوق باید به فکر چاره بوده و فرضیه‌های متفاوت را بررسی کرده تا راهکار برون‌رفت از این معضل بدست آمده و شاهد ارتقا شاخص ماندگاری در صندوق باشیم.

- ارتقاء وجهه اجتماعی صندوق

در ارتباط و تعامل بین کارگزار و مردم است که روابط اجتماعی قوت می‌گیرد و به دنبال آن در راهنمایی و مشاوره کارگزار، مردم از منافع بیمه آگاه شده و در آینده از آن بهره خواهند برد و... و با این رویکرد قطعاً باعث رونق کار کارگزاری خواهد شد و شأن و منزلت کارگزار و جایگاه صندوق را ارتقا خواهد داد.

- ارتقاء ضریب نفوذ بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر

افزایش شناخت از جامعه هدف و توسعه برند صندوق در راستای هدف افزایش پوشش خدمات بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر از سیاست‌ها و راهبردهای صندوق به شمار می‌رود. طرح "شناسنامه روستا در حوزه بیمه‌های اجتماعی" نیز کار عملیاتی کردن این سیاست است که در سه لایه در حال انجام است:

الف: طرح با عنوان "شناسنامه روستا در حوزه بیمه‌های اجتماعی"

ب: اجرای طرح با عنوان "پایش بیمه خانوارهای روستایی و عشایری"

ج: تهیه کتابچه با عنوان "شناسنامه روستا در حوزه صندوق بیمه کشاورزان، روستاییان و عشایر"

در بررسی اهداف هشت‌گانه مشخص گردید که دسترسی به تمام اهداف در راستای افزایش جذب و در نهایت ارتقا شاخص ضریب نفوذ می‌باشد.

- دستیابی به روش تعامل کارگزار با مردم در جهت گسترش بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر:

دسترسی به تمام اهداف در جهت دستیابی به این مهم است که کارگزار با روشی نوآورانه بتواند در روستا ظاهر شود و با روش علمی بتواند تعامل برقرار کند، اطلاع‌رسانی کند، مشاوره بیمه‌ای بدهد، ارتباط خود را با جامعه هدف برقرار و در پایش‌های دوره‌ای این ارتباط را قطع

نکند. درنهایت تمام این فعالیت‌ها منجر به جذب بیشتر، ماندگاری بیشتر اعضا در صندوق و پوشش سهم بیشتر از جامعه هدف را به دنبال خواهد داشت.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به دستاوردهای حضور در روستا و تحلیل آماری می‌توان گفت:

۱- دانش بیمه‌ای کارگزاران، دانشی عمومی و به‌نوعی کمتر تخصصی است و در صورتی مؤثر واقع می‌گردد که به نگرش و درنهایت به رفتار تبدیل گردد که در این راستا باید اذعان داشت که دانش و مهارت کارگزار تأثیر مستقیم بر میزان جلب و جذب دارد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که مهارت ارتباطی کارگزاران با مردم ضعیف بوده به گونه‌ای که نمی‌توانند از دانشی که از بیمه دارند استفاده و مردم را جذب نمایند.

۲- به لحاظ نبود دانش بیمه‌ای در بین مردم، متأسفانه کمتر اقبال به بیمه نشان داده و این شرایط وقتی حادث می‌شود که کارگزار و اولیای روستا (شورا، دهیار و ریش‌سفیدان) نیز نمی‌توانند به این دانش اضافه کنند.

۳- در جهت تسهیل در جذب، رفع موانع ساختاری از جمله نام صندوق، موضوع سن بازنشستگی در ۶۵ سال و... از ضروریات است.

۴- ده‌گردشی (روستاگردی) با برنامه مدون و کاربردی: در جهت تقویت ارتباط مردم با کارگزاری‌ها اجرای طرح پایش بیمه خانوارهای روستایی و عشایری می‌تواند به‌عنوان الگوی عملی و کاربردی در برنامه‌های ده‌گردشی گنجانده شود.

۵- اگر کارگزار در حوزه عمل خود به صورت مشارکتی با استفاده از ظرفیت اولیا جامعه (شورا، دهیار، ریش‌سفیدان روستا) به جذب اقدام نماید، قطعاً در کوتاه‌ترین زمان ممکن به اهداف صندوق دست خواهد یافت.

۶- نقطه عطف و تفاوت این طرح پژوهشی با دیگر پژوهش‌ها در این است که ابزار آن، پژوهش را کاربردی کرده است و نویدبخش این ایده است که تنها خروجی طرح پژوهشی فقط پیشنهاد و توصیه نیست و در حین انجام می‌تواند به حل مسئله منجر شود. مضاف بر این که خود انجام طرح نیز نوعی آموزش عملی است؛ هم برای کارگزار هم برای مردم. در یک کلام می‌توان گفت در اجرا، ضمن پوشش اهداف تعریف‌شده، ارتباط مستمر سه جریان مردم، کارگزار و مدیریت صندوق برقرار و فضای مساعد در اجرای سیاست‌ها و راهبردهای صندوق مهیا خواهد شد.

بررسی میزان حضور بیمه‌های اجتماعی در روستاها و علل کندی روند گسترش بیمه اجتماعی کشاورزان ... □ ۳۵

۷- اجرای طرح با مسئولیت کارگزاران خواهد بود و به همین منظور اهتمام ویژه آن‌ها را می‌طلبد و رصد و پایش بعد از انجام طرح نیاز ضروری است.

۸- طرح کلینیک کارگزاری‌ها در جهت رفع موانع و مشکلات و ارزیابی آن‌ها در دستور کار صندوق می‌باشد. برای ارتقا مهارت کارگزاری‌ها و در نهایت ساماندهی آن‌ها می‌توان از این گونه طرح‌ها استفاده نمود.

۹- نیازهای آموزشی کارگزاران احصا و با محتوای جدید و کاربردی به آن‌ها ارائه گردد.
۱۰- دانش ضمنی کارگزاران به اشتراک گذاشته شود و مستند کردن آن در دستور کار صندوق قرار گیرد. (مشابه کاری که در نشریه صندوق در مردادماه ۱۳۹۹ مستند شده است).
۱۱- شاخص نرخ وفاداری در صندوق از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است که تلاش در جهت نگاهداشت و ارتقاء این شاخص از مأموریت‌های کارگزاران است. تنها راه رسیدن به این مهم، تعامل بیشتر کارگزار با بیمه‌گذاران است.

۱۲- با عنایت به ظرفیت زنان خانه‌دار در روستا، برای پوشش حداکثری، نیازمند همیاران کارگزاری از جنس زنان می‌باشیم تا ارتباط راحت صورت گیرد.
۱۳- در زمان اجرای چنین طرح‌هایی باید لوازم ثبت‌نام به همراه کارگزار باشد تا در صورت تقاضا، ثبت نام انجام شود.

۱۴- رصد بیمه‌گذاران صندوق و خانواده‌ایشان، مأموریت اول کارگزار است. مأموریت دوم، پیگیری جذب همسران و فرزندان سرپرست خانوارهایی که در صندوق تأمین اجتماعی عضویت دارند و مأموریت سوم هم رصد فرزندان سرپرست خانوارهایی است که بازنشسته شده‌اند. اطلاعات تمام افراد روستا در کتابچه‌ای با عنوان بانک اطلاعاتی روستا در حوزه بیمه‌های اجتماعی ثبت خواهد شد که کارگزار می‌تواند در جهت جذب و نگاهداشت بیمه‌گذاران از آن استفاده نماید.

محدودیت‌های تحقیق

- ۱- بیماری کرونا و ایجاد محدودیت در اجرا؛
- ۲- نبود پیشینه تحقیق که باعث زمان‌بر شدن آن شد؛
- ۳- عدم کمک کافی و همراهی دهیار و شورای روستا؛
- ۴- نبود تعدادی از خانوارها در روستا در زمان آمارگیری؛
- ۵- به دلیل امتناع خانوارها از اظهار تحت پوشش بودن نهادهای حمایتی، دسترسی به آمار

این‌گونه افراد که در پرسشنامه لحاظ شده بود، امکان‌پذیر نشد.

پیشنهادهای برگرفته از یافته‌های پژوهش

طرح با عنوان «شناسنامه روستا در حوزه بیمه‌های اجتماعی» ارائه گردید. پیرو آن به صورت پایلوت موضوع پایش بیمه خانوارهای روستایی و عشایری در محیط روستا اجرا و آمار و اطلاعات خانوارها در حوزه بیمه جمع‌آوری و تحلیل شد. در نهایت کتابچه‌ای با عنوان «شناسنامه روستای سیرک در قاب بیمه‌های اجتماعی» مستند و ارائه خواهد شد. لذا پیشنهاد می‌گردد موضوع در واحد نظام پیشنهادها و یا اتاق فکر ستاد، طرح و در صورت تأیید جهت اجرا به استان‌ها ابلاغ گردد.

این طرح می‌تواند بعنوان یک طرح پدافند غیرعامل نیز در صندوق مطرح شده و برای اجرا به‌صورت واحد و در یک زمان معین به استان‌ها ابلاغ گردد تا توان و ظرفیت انجام کار در کارگزاری‌ها مورد ارزیابی قرار گیرد و این تمرینی است برای مواقع اضطرار، که صندوق نیازمند انجام کار فوری در کارگزاری‌ها است.

منابع

- آیین‌نامه صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر.
- اظهارات کارگزاران در جلسات حضوری یا وبیناری با مدیریت استانی.
- پایگاه خبری سازمان تأمین اجتماعی کشور.
- حیدری، ع. (۱۳۸۳). "بیمه‌های اجتماعی روستاییان و عشایر ایران"، فصلنامه تأمین اجتماعی. شماره ۱۸.
- رضوانی، م. و عزیزی، ف. (۱۳۹۲). "چالش‌های بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر در کشور"، نشریه رفاه اجتماعی، شماره ۴۸.
- نشریه صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر، شماره ۲، مرداد ماه ۱۳۹۹.
- گزارش تبیین مأموریت و عملکرد صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر، مردادماه (۱۳۹۷)، سایت معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور.
- گزارش عملکرد سال صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر ۱۳۹۹.
- گزارش بازدید از کارگزاری‌های استان به‌منظور ویزیت کارگزاری‌ها.
- مسلمی، عبدالرضا، (۱۳۸۴). "شناخت جامعه روستایی ایران از دیدگاه تأمین اجتماعی". فصلنامه تأمین اجتماعی، سال هفتم، شماره ۲۰.
- ورمزیار، حجت و مرادی، مصطفی، (۱۳۹۶). "واکاوی موانع توسعه بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر در شهرستان کرمانشاه"، مجله رفاه اجتماعی، دوره ۱۷.